

N:o 9.

Ank. till Riksd. Kansli d. 12 Febr. 1867, kl. 10 f. m.

Första Kammarens Tillfälliga Utskotts Utlåtande, i anledning af väckt motion, angående intagande i de reglementariska föreskrifterna för Riksdagen af några stadganden, rörande sättet för ärendenas behandling i Utskotten.

Med anmälan derom, att Stats-Utskottet beslutat att öppen omröstning inom Utskottet skall ega rum, samt under erinran om stadgandet i 78 § Riksdags-ordningen, som åt Riksdagen — icke åt Utskotten, — öfverlemnar att fastställa "de reglementariska föreskrifter, som för Riksdagsgöromålen och ordningen hos Kamrarne och Utskotten anses till iakttagande jemte Grundlagarne nödige", har Grefve af Ugglas, L., uti en till Utskottet hänvisad motion anhållit, att beslut i frågor må af Kamrarne fattas och ärendet för sakens utredning och uppgörandet af förslag till de stadganden, som äro nödiga, om öppen omröstning skulle medgifvas, hänvisas till Kammarens tillfälliga Utskott, hvarjemte motionären, för att i allmänhet förekomma en olika praxis inom de särskilda Utskotten, föreslagit att i den för Kamrarne gemensamma arbetsordningen måtte intagas ett stadgande af följande lydelse: "För ärendenas behandling i Utskotten gälle i tillämpliga delar hvad uti Riksdags-ordningen för Kamrarne är stadgadt."

Redan vid uppgörandet af det förslag till reglementariska föreskrifter för Riksdagen, som i hufvudsakliga delar blifvit af Kammarne godkändt, har Utskottet varit ledt af den åsigt, att man för närvarande icke borde binda Kamrarnes arbetsordning genom andra föreskrifter än sådana, som kunde finnas för ärendenas regelbundna gång oundgängligt nödiga, eller hvilkas gagnelighet, om också under något olika förhållanden, blifvit af en långvarig erfarenhet bekräftad. Af detta skäl ansåg Utskottet sig också så mycket mindre böra försöka en ny lagstiftning för Utskottens verksamhet, som en sådan icke under fordna förhållanden befunnits nödig, utan hafva, så vidt känt är, Utskotten städse funnit sig böra vid sina förhandlingar taga ledning af de föreskrifter, som för Stånden voro gällande.

Bih. till Riksd. Prot. 1867. 8 Saml. 4 Afd. 5 Häft.

Då emellertid nu, enligt hvad motionären uppgifvit, Stats-Utskottet beslutat, att öppen omröstning inom detsamma skall ega rum, framställer sig den frågan, om förhållandena i något hänseende blifvit så förändrade, att den hittills, inom såväl Stånden som Utskotten, brukliga slutna omröstningen, hvilken fortfarande är för Kamrarne föreskrifven, vore inom Utskotten otjenlig? Utskottet har för sin del icke funnit giltiga skäl att jakande besvara denna fråga. Väl har man sökt ett sådant deri, att, med afskaffandet af de förstärkta Utskotten, Utskottens magt blifvit förminskad derhän, att de, — med undantag i vissa fall för Konstitutions- och Banko-Utskotten, — endast vore att betrakta såsom utredande komitéer; men alldeles densamma var Utskottens ställning fordom under utarbetandet af deras Betänkanden. En magt, om också begränsad, tillkom först de förstärkta Utskotten, hvaremot votering, då sådan blifvit begärd, äfven inom de icke förstärkta Utskotten alltid varit slutna. Olägenheten deraf tyckes också numera böra blifva så mycket mindre, som det minskade antalet af Utskottens ledamöter tillåter större skyndsamhet vid den slutna omröstningens anställande. Utskottet har likväl ansett mindre lämpligt att i de reglementariska föreskrifterna för Riksdagen införa ett särskildt stadgande för omröstningen inom Utskotten. Äfven andra fall gifvas, då Utskotten för sitt förfaringsätt kunna och böra taga ledning af de föreskrifter, som för ordningen inom Kamrarne äro gällande, hvarifrån de likväl skulle finna anledning att anse sig befriade, om lagstiftaren särskildt föreskrifvit huru för ett visst fall inom dem bör tillgå, utan att sådant varit af omständigheterna nödvändigt påkalladt. Det är, enligt Utskottets förmening, ofta nog af mindre vigt, *hvilken* ordning blir iakttagen, än att en ordning är bestämd, och att denna, så vidt möjligt är, likformigt tillämpas inom Riksdagens särskilda afdelningar, hvarigenom den blir allmänt känd och öfvergår till vana, som kraftigt bidrager till afvikelsers förekommande.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, hemställer Utskottet vördsamt, att Kammaren, på sätt motionären föreslagit, måtte för sin del och under förutsättning af Andra Kammarens instämmande, besluta införandet i de *reglementariska föreskrifterna för Riksdagen* af en ny så lydande

§ 16.

För ärendenas behandling i Utskotten gälle i tillämpliga delar hvad uti Riksdags-ordningen för Kamrarne är stadgadt.

Stockholm den 9 Februari 1867.

På Utskottets vägnar:

G. A. SPARRE.

Reservation:

af Herr Wærn: att icke orden i § 38 af förra Riksdags-ordningen: "Då votering med slutna sedlar anställs, må alltid en sedel uttagas och förseglas, hvilken öppnas endast i det fall att rösterna vid uppsummerandet skulle finnas lika delade" angifva lagstiftarens åsigt att votering med slutna sedlar alltid inom Utskott borde ega rum, och att derföre, huru vid votering skulle tillgå, endast för detta fall behöfde bestämmas, synes dels, på sätt Grefve H. Wachtmeister anmärkt, redan af samma paragrafs lydelse, innan den vid 1823 års riksdag blef ändrad: "Äska en eller flere ledamöter att votering må med slutna sedlar anställas, bör sådant ej förvägras", hvaraf framgår att den öppna omröstningen dittills var regeln, och den slutna det på en eller flere ledamöters yrkande beslutade undantaget, hvars upphöjande genom ändringen till regel, säkert hade uttryckts i bestämdare ordalag; dels af den praxis, som förut egde rum och icke hos dåvarande Ständer kunde lemna något tvifvel om huru vid öppen omröstning skulle tillgå, äfven i det fall att rösterna utföllo lika. Så väl detta förhållande som särskilda meningar inom Utskotten, vare sig att votering skett öppen eller sluten, anmäldes nemligen vid den tiden, antingen i sjelfva Utskotts-betänkandet, eller ock i särskilda Betänkandena åtföljande protokoll. Så heter det t. ex. i Konstitutions-Utskottets Memorial N:o 16 vid 1817—1818 års riksdag: "Vid pröfningen af ett till Utskottet inkommet förslag, att — — — —, hafva Utskottets ledamöter enhälligen ansett förändring i nämnda § böra ega rum, men ej kunnat om någotdera af ändrings-projecten sig förena; i anledning hvaraf, till utrönande af pluralitetens tanka, omröstning med slutna sedlar blifvit allmänt yrkad och behörigen anställd". Således anmäldes då såsom en särskild anmärkningsvärd omständighet, att en votering med slutna sedlar försiggått, men i allmänhet åtföljdes ännu vid 1823 års riksdag, Utskotts-betänkandena, så fort meningarne varit skiljaktiga, af protokollsutdrag, upptagande de särskilda meningar, som inom Utskott sökt göra sig gällande.

Tillfälliga Utskottets förslag innebär derföre icke ett förtryckande af Riksdags-ordningens föreskrifter, utan en verklig inskränkning i den frihet, som grundlagsstiftaren ansett lämpligt att åt Utskotten lemna, och redan af detta skäl måste jag mig deremot reservera.

Att genom den slutna omröstningen ett sjelfständigare ärendenas afgörande skall befrämjas, måste jag förneka, ty frestelsen att för godt kamratskaps eller vänskaps skull, i urnan inkasta en slutna voteringsedel, som kamraten eller vännen lemna i handen, måste vara mindre lätt att motstå, än den, att för hvad orsak det vara må, öppet uttala en åsigt, som man icke hyser och således hvarken för sig sjelf eller andra kan försvara. Tvånget att i de i ett Utskott

förefallande frågor bilda sig en egen och själfständig mening, ligger redan i valet till ledamot af Utskottet och dess undvikande genom tillåtelsen att tyst och endast med den slutna voteringsedeln deltaga i Utskottets arbete, kan icke befrämja ärendenas ändamålsenliga utredning.

Då Rikets Ständer arbetade på fyra skiljda rum och egentligen endast genom de gemensamma Utskotten hade möjlighet att sammanjemka sina åsikter, och då antalet Utskotts-ledamöter var stort, men flera af Stånden fåtaliga, voro Utskottens utlåtanden icke blott utredande, utan ock i de flesta fall för ärendenas afgörande bestämmande, och det fanns därför då skäl till att inom Utskotten, vid besluts fattande genom omröstning, följa den praxis, som hos Riksstånden var gällande, hvilka nu, sedan antalet Utskotts-ledamöter blifvit minskadt och Kamrarne blott äro två, med hvardera mångfaldigt större antal ledamöter än något af Utskotten, förfallit. Utom i de fall, i hvilka Utskotten besluta med Riksdagens rätt, och i hvilka därför skäl kunna förefinnas att, såsom också Professor Rydin föreslagit, bestämma att omröstningen i Utskotten skall ske på samma sätt som för Kamrarne är föreskrifvet, äro Utskotten nu blott att anse såsom utredande komitéer, hvilkas ändamål måste förutsätta att deras ledamöter öppet uttala sina åsikter, och att dessa komma till Kamrarnes kännedom, majoritetens i form af Utskottets förslag, och minoritetens, antingen genom reservationer eller ock, såsom fordom skedde, genom protokollsutdrag, upptagande alla särskilda meningar.

Friherre *Bildt* har begärt få antecknadt, att han af sjukdom varit förhindrad att deltaga i Utskottets behandling af denna fråga.